

Convenanten

Algemeen	
Beschrijving instrument:	<p>Door een convenant in te zetten wordt in samenwerking met andere partijen een probleem aangepakt. De positie van de partijen is gelijkwaardig. De convenantpartijen kunnen bedrijven, belangenorganisaties, of andere overheidsorganisaties zijn. De overheid probeert het initiatief voor het oplossen van het probleem bij verantwoordelijke partijen te leggen. Door het vrijwillige karakter van het afsluiten van een convenant en door het voeren van overleg over het leveren van de prestaties wordt getracht de betrokkenheid van alle partijen te waarborgen.</p> <p>Convenanten van de rijksoverheid moeten worden opgesteld volgens de aanwijzingen voor convenanten (2003). De Aanwijzingen zijn als volgt ingedeeld: 1 Toepassingsbereik van de aanwijzingen 2 Afwegingen bij het aangaan van convenanten 3 Inhoudelijke vereisten 4 procedurele vereisten</p>
Kwalificatie instrument:	<p>Het convenant is een beleidsinstrument dat informeel van karakter is, met betrekking tot een duidelijk afgebakende doelgroep, waarbij over het algemeen sprake is van wederkerigheid.</p> <p>Bij een convenant maakt de overheid gebruik van horizontale verhoudingen met de betreffende doelgroep. Zij dwingt gedragsveranderingen niet af door het opleggen via wet of ge- of verboden, maar komt met een bepaalde doelgroep op basis van min of meer gelijkwaardige verhoudingen tot afspraken. Deze afspraken zijn vrijwel altijd stimulerend bedoeld, waarbij echter ook sancties op het niet naleven van de afspraken opgenomen kunnen zijn.</p> <p>Een convenant is vooral een effector van beleid. Het kan niettemin ook worden benut als detector. Via een convenant verkrijgt de overheid vaak veel nuttige informatie voor de beleidsvorming, doordat aan het opstellen van een convenant vaak langdurig en intensief overleg vooraf gaat, dat de overheid goed zicht verschaft op de specifieke problematiek.</p> <p>Het wederkerige karakter van het convenant komt tot doordat het vaak aan alle partijen bepaalde taken opdraagt en doelen stelt.</p>
Juridische definitie:	<p>“Een schriftelijke ondertekende afspraak of een samenstel van afspraken met een of meer partijen, die mede betrekking heeft op de uitoefening van publiekrechtelijke bevoegdheden of op een ander wijze gericht is op de verwezenlijking van rijksoverheidsbeleid.”</p>
Kenmerken op een rij	
Wie stelt de regels op? Met wie worden de regels opgesteld?	<p>Regels worden opgesteld door de deelnemende partijen. Indien een van de partijen de Rijksoverheid is, gelden de Aanwijzingen.</p>
Dwingendheid (mate van beperking gedragsvrijheid)	<p>Er kan een zekere mate van dwingendheid zijn, maar de mate van dwingendheid schuilt vooral in de inhoud van de convenanten die meer of minder op prestaties en afrekening gericht kan zijn, want in principe zijn partijen gelijkwaardig. Delen van een convenant kunnen onder wettelijke verplichtingen vallen. In dat geval houdt de overheid toezicht.</p>

Hardheid (juridische binding)	Partijen zijn juridisch gebonden aan een convenant dat door of namens hen is ondertekend. De in het convenant opgenomen afspraken zijn dan ook in rechte afdwingbaar. Indien partijen dit laatste niet wenselijk vinden, moet uitdrukkelijk in het convenant bepaald worden dat het niet afdwingbaar is (gentlemen's agreement). Als partijen willen dat de afspraken wel afdwingbaar zijn, moeten zij bezien op welke wijze zij eventuele geschillen wensen te beslechten. Hiervoor kan een regeling in het convenant worden opgenomen.
Handhaafbaarheid (toezicht, controle en bestraffing):	De wijze van handhaving wordt vastgelegd in het convenant (zie de Aanwijzingen) en kan aldus verschillen per convenant.
Reikwijdte (gerichtheid)	Een convenant heeft een beperkte werkingssfeer/ reikwijdte. Alleen de betrokken partijen zijn eraan gebonden.
Wetgevend kader	Aanwijzingen voor convenanten en checklist convenanten.
Evaluatie	
Voordelen	<ul style="list-style-type: none"> • In convenanten kunnen prestatieafspraken worden gemaakt, iets wat met wet en regelgeving niet of in mindere mate kan. Partijen kunnen een prestatieafpraak op eigen en verschillende wijze realiseren. • Met een convenant wordt de kennis en de creativiteit van de doelgroep benut. Dit vergroot het draagvlak. • Doordat samen met het veld de doelstellingen worden opgesteld, kunnen deze realistischer zijn. • Partijen komen via uitwisseling van ideeën samen tot uitvoerbare afspraken. Hierdoor is de kans op naleving groter. • Er kunnen nieuwe samenwerkingsverbanden worden gerealiseerd. • Een convenant kan maatwerk zijn. • Convenanten zijn relatief snel tot stand te brengen.
Nadelen	<ul style="list-style-type: none"> • Inspanningsverplichtingen kunnen lastig gecontroleerd en gehandhaafd worden. • Na het behalen van een afgesproken doel houdt de prikkel op. • Een convenant heeft beperkingen, in het bijzonder wat betreft de werkingssfeer • Het succesvol uitvoeren van een convenant vergt een intensieve regie en daarom veel capaciteit in uitvoering en begeleiding. • Afspraken in een convenant zijn bindend, maar het is de vraag of deze afspraken ook in rechte afdwingbaar zijn. Bij het inzetten van een convenant ligt hierdoor het risico van vrijblijvendheid op de loer.
Slaagfactoren:	<ul style="list-style-type: none"> • Een convenant kan andere instrumenten in de afspraken meenemen zoals mediation, benchmarken. • Convenanten hebben meer kans van slagen indien er concrete doelstellingen in zijn opgenomen. • Hoogte van de doelstelling: een doelstelling kan in absolute of relatieve termen geformuleerd worden. Relatief is makkelijker te halen. • Indien afspraken worden vastgelegd in een convenant is er meer duidelijkheid voor partijen omtrent het rechtskader. • Leg duidelijk de looptijd van het convenant vast; begin- en eindtermijn van de uitvoering. • Stel de financiële gevolgen van convenanten voor de rijksoverheid van tevoren vast. • Zorg dat duidelijkheid bestaat over kosten die gemoeid zijn met het doorvoeren van maatregelen. • Door afspraken in een convenant vast te leggen, is er duidelijkheid over regels m.b.t. wijziging en of opzegging van de afspraken. • Streef naar inpasbaarheid van maatregelen in de bedrijfsvoering. • Convenanten vergroten draagvlak binnen de sector. • Pas evaluatie vooraf toe over de bruikbaarheid van het instrument. • Periodieke voortgangsbewaking vastleggen is van belang om

	eventuele nodige aanpassingen snel te kunnen doorvoeren. Neem daartoe een evaluatiebepaling in het convenant op.
Faalfactoren:	<ul style="list-style-type: none"> • De bescherming van de betrokken belangen van derden is minder gewaarborgd dan bij wetgeving (de derde partij zit niet aan de onderhandelingstafel). • Het ongebreideld gebruik van het instrument. (zie de Aanwijzingen om dit te voorkomen)
Valkuilen en tips:	<ul style="list-style-type: none"> • Convenanten kunnen mededingingsbeperkende effecten hebben. Het gevaar hiervoor is vooral groot als het in combinatie plaatsvindt met een algemeen verbindende verklaring. Dit kan strijdig zijn met het kartelverbod (wat ook voor de overheid problemen kan opleveren i.v.m. de zgn. 'nuttig effect'-doctrine). Met andere woorden, door het sluiten van een convenant kunnen partijen buitengesloten worden. Dit kan lijken op kartelvorming. • Als afspraken in het convenant algemeen verbindend worden, hebben niet-deelnemende partijen hiervan nadeel, omdat zij niet betrokken zijn geweest bij het ontwerp. Zij hebben dus geen invloed gehad op de inhoud van het convenant, • Gebruik de Aanwijzingen voor convenanten • Een convenant moet concreet zijn met haalbare, resultaatgerichte doelen, • Zorg voor een snelle invoering van de afspraken, • Houd de partijen op de hoogte van de voortgang en naleving van de gemaakte afspraken.